

Av. Dr. Mehmet Sercan Ercan

**HUKUK DEVLETİ BAĞLAMINDA
GENEL SAĞLIĞIN KORUNMASI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM HUKUK DEVLETİ VE SAĞLIK HAKKI

1.1.HUKUK DEVLETİ.....	9
1.1.1. Hukuk Devleti Kavramı	9
1.1.2. Hukuk Devletinin Unsurları	16
1.1.2.1. Kanunilik	16
1.1.2.2. Hukuki Belirlilik.....	17
1.1.2.3. Yetkinin Kötüye Kullanılmasının Önlenmesi	19
1.1.2.4. Hukuk Önünde Eşitlik ve Ayrımcılık Yasağı	19
1.1.2.5. Adalete Erişim	19
1.1.3. İstisna Hali.....	21
1.2.SAĞLIK HAKKI.....	25
1.2.1. Sağlık Hakkının Gelişimi	25
1.2.2. Sağlık Hakkının Kaynakları.....	28
1.2.2.1. Birleşmiş Milletler.....	28
1.2.2.1.1. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ).....	29
1.2.2.1.2. Evrensel İnsan Hakları Bildirisi ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi	36
1.2.2.1.3. Diğer Birleşmiş Milletler Belgeleri.....	39
1.2.2.2. Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği.....	43

1.2.2.3. Amerikan Devletler Örgütü.....	49
1.2.2.4. Afrika Birliği Örgütü	51
1.2.3. Sağlık Hakkının İnsan Hakları Hukukundaki Konumu	52
1.2.4. Sağlık Hakkının Diğer Haklarla İlişkisi.....	57
1.2.4.1. Yaşam Hakkı.....	57
1.2.4.2. İşkence ve Kötü Muamele Yasağı.....	62
1.2.4.3. Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı	65
1.2.4.4. Eğitim Hakkı	67
1.2.4.5. Gıda Hakkı	69
1.2.4.6. Su Hakkı.....	70
1.2.4.7. Çevre Hakkı	72
1.2.4.8. Konut Hakkı.....	74
1.2.4.9. Gelişme Hakkı	76
1.2.4.10. Kişisel Verilerin Korunması Hakkı.....	77
1.2.4.11. Zorla Tıbbi Müdahale ve Zorunlu Aşı Uygulaması ...	82

İKİNCİ BÖLÜM

BİR KAYITLAMA ÖLÇÜTÜ OLARAK

GENEL SAĞLIĞIN KORUNMASI

2.1. SAĞLIK HAKKININ GETİRDİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLER.....	85
2.1.1. Genel Olarak	85
2.1.2. Saygı Gösterme Yükümlülüğü	88
2.1.3. Koruma Yükümlülüğü.....	91
2.1.4. Yerine Getirme Yükümlülüğü.....	93
2.2. SAĞLIK HAKKININ ÖZÜ	98
2.3. GENEL SAĞLIĞIN KORUNMASI.....	101
2.4. DEVLETİN MİLLETLERARASI HAKSIZ FİLDEN DOĞAN SORUMLULUĞU VE COVID 19.....	126
2.4.1. Genel Olarak	126
2.4.2. Mücbir Sebep	127

2.4.3. Tehlike Hali	129
2.4.4. Zaruret Hali	130

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE COVID 19 TEDBİRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. TÜRK HUKUKUNDA GENEL SAĞLIĞIN KORUNMASI	133
3.2. TÜRK HUKUKUNDA TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN KAYITLANMASI	135
3.2.1. Genel Olarak	135
3.2.2. Olağan Dönemde: Sınırlama	136
3.2.3. Olağanüstü Dönemde: Askıya Alma	147
3.3. TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERE YÖNELİK MÜDAHALELER VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	151
3.3.1. Genel Olarak	151
3.3.2. Özgürlük ve Güvenlik Hakkı ve Seyahat Hürriyeti; Sokağa Çıkma ve Seyahat Yasağı	152
3.3.3. Eğitim Hakkı; Zorunlu Uzaktan Eğitim	162
3.3.4. Çalışma Hakkı ve Mülkiyet Hakkı; İş Yerlerinin Kapatılması ve İşçi Çıkarma Yasağı	166
3.3.5. İfade Hürriyeti ve Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hakkı.....	171
3.3.6. Ayrımcılık ve Irkçılık Yasağı	175
3.3.7. Konut Hakkı ve Konut Dokunulmazlığı.....	177
3.3.8. Kişisel Verilerin Korunması	178
3.3.9. Zorunlu Aşı Uygulaması.....	187
3.3.10. Bilgi Edinme Hakkı.....	190
3.3.11. Seçme ve Seçilme Hakkı: Seçimlerin ve Genel Kurulların Ertelenmesi.....	192

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM İNGİLTERE’DE COVID 19 TEDBİRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. İNGİLİZ HUKUKUNDA GENEL SAĞLIĞIN KORUNMASI.....	197
4.2. İNGİLİZ HUKUKUNDA TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN KAYITLANMASI.....	199
4.2.1. Genel Olarak	199
4.2.2. İnsan Hakları Yasası (Human Rights Act 1998) ve Halk Sağlığı Yasası (Public Health Act 1984)	205
4.2.3. Koronavirüs Yasası: Coronavirus Act 2020	206
4.2.4. Sağlık Koruma Tüzükleri: Health Protection Regulations	212
4.3. TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERE YÖNELİK MÜDAHALELER VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	221
4.3.1. Özgürlük ve Güvenlik Hakkı ve Seyahat Hürriyeti: Sokağa Çıkma ve Seyahat Yasağı	221
4.3.1.1. Sokağa Çıkma Kısıtlamaları	221
4.3.1.2. Seyahat Kısıtlamaları	224
4.3.1.3. Dron Kullanımı ve Otomatik Plaka Tanıma Ağı (ANPR)	226
4.3.1.4. Vatandaş Polisliği.....	227
4.3.2. Eğitim Hakkı: Zorunlu Uzaktan Eğitim	228
4.3.3. Çalışma Hakkı ve Mülkiyet Hakkı: İş Yerlerinin Kapatılması.....	230
4.3.4. İfade Hürriyeti ve Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hakkı.....	234
4.3.5. Ayrımcılık ve Irkçılık Yasağı	237
4.3.6. Konut Hakkı ve Konut Dokunulmazlığı.....	240
4.3.7. Kişisel Verilerin Korunması Hakkı: NHS Covid 19 App Uygulaması, Covid 19 Veri Tabanı ve Termal Kameralar	242
4.3.7.1. NHS Covid App.....	242
4.3.7.2. Covid 19 Veri Deposu.....	245
4.3.7.3. Ulusal Göğüs Filmi Veri Tabanı	246
4.3.7.4. Korunmalı Hasta Veri Tabanı	247

4.3.7.5. Konum Verileri.....	248
4.3.7.6. Termal Kameralar	249
4.3.8. Zorunlu Aşı Uygulaması.....	250
4.3.9. Bilgi Edinme Hakkı.....	252
4.3.10. Seçme ve Seçilme Hakkı: Seçimlerin Ertelenmesi	254

BEŞİNCİ BÖLÜM

PANDEMİ İLE MÜCADELEDE HUKUK DEVLETİ

5.1.SALGIN DÖNEMİNDE HUKUK, HÜRRİYETLER, DEVLET VE YÖNETİM	257
5.2.SALGIN DÖNEMİNDE KÜRESELLEŞME	263
5.3.SALGIN: İSTİSNA HALİ	268
5.4.SALGIN DÖNEMİNDE HUKUK DEVLETİ VE TAVSİYELER... 272	
5.4.1. Genel Olarak	272
5.4.2. Kavramsal Değerlendirmeler	273
5.4.3. Uluslararası Tavsiyeler	277
5.4.4. Ulusal Tavsiyeler.....	280
5.4.5. Genel Değerlendirmeler	283
SONUÇ	287
KAYNAKÇA.....	291
Ek 1: Uluslararası ve Ulusal Yargı Organları ile Diğer Mercilerin Kararları	327